

1. PRODUCTES AGROALIMENTARIS DE QUALITAT DIFERENCIADA. PRODUCCIÓ I EXPORTACIÓ.

Hui en dia es busca no sols aliments innocus sinó amb unes determinades característiques diferencials, amb un valor afegit gastronòmic, cultural, social, o mediambiental. Eixa demanda es pot satisfer utilitzant les figures de qualitat diferenciada.

En l'ampli mercat europeu hi ha una gran riquesa i varietat de productes, però quan un producte adquireix una certa reputació fora de les seues fronteres es pot trobar amb usurpacions i imitacions. Per a evitar eixa competència deslleial, la Unió Europea va crear en 1992 uns sistemes coneguts com a *denominació d'origen protegida*, *indicació geogràfica protegida* i *especialitat tradicional garantida* (DOP, IGP i ETG) per a promoure i protegir productes agroalimentaris.

La **denominació d'origen protegida (DOP)** designa el nom d'un producte la producció i transformació del qual cal realitzar en una zona geogràfica determinada, amb uns coneixements específics reconeguts i comprovats.

En la **indicació geogràfica protegida (IGP)** el vincle amb el medi geogràfic continua present almenys en una de les etapes de la producció o

transformació; per tant, el vincle és menys fort que en el cas anterior. A més a més, el producte es pot beneficiar d'una bona reputació.

La certificació **especialitat tradicional garantida (ETG)** no fa referència a l'origen, sinó que té per objecte destacar una composició tradicional del producte o una manera de producció tradicional.

La Unió Europea també reconeix la producció ecològica com a aliments de qualitat diferenciada. La **producció ecològica** engloba els productes per a l'elaboració dels quals s'utilitza un compendi de tècniques agropecuàries que exclouen, normalment, l'ús de productes químics amb l'objectiu de preservar el medi ambient, fomentar o augmentar la fertilitat del sòl i proporcionar aliments amb totes les seues propietats naturals.

Enguany s'ha publicat el Reglament (CE) núm. 510/2006, del Consell, sobre la protecció de les IGP i DOP dels productes agrícoles i alimentaris, que deroga el Reglament (CE) núm. 2081/1992. Per la seua banda, el Reglament (CE) núm. 509/2006, del Consell, sobre les ETG, deroga el

Reglament (CE) núm. 2082/1992. Estes noves normatives, que no afecten ni el vi ni les begudes espirituoses, aclarien i simplifiquen els criteris per al reconeixement d'eixos indicatius de qualitat. A partir de la seua entrada en vigor, els productors de països tercers poden participar en el sistema de denominacions de qualitat en igualtat de condicions que els productors de països membres de la Unió Europea.

D'altra banda, les DO de vins estan regulades en el Reglament (CE) núm. 1493/1999, pel qual s'establix l'Organització Comuna de Mercat vitivinícola, i les de begudes espirituoses pel Reglament (CE) núm. 1576/1989.

L'agricultura ecològica es troba regulada per mitjà del Reglament (CE) núm. 2092/1991, que comprén des del cultiu fins a l'etiquetatge, la transformació i la comercialització d'estos productes. A l'agost de 1999, per mitjà del Reglament (CE) núm. 1804/1999, es van adoptar disposicions relacionades amb la producció, l'etiquetatge i el control de les espècies ramaderes més importants (boví, oví, caprí, equí i aviram). El 2006, es va modificar la normativa de 1999 per mitjà del Reglament (CE) núm. 1991/2006, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics pel que fa al règim d'importació.

En tots estos casos és la Comissió Europea la que decidix, a proposta de l'Estat membre, si un aliment complix els requisits per a poder portar una marca de qualitat diferenciada. En l'àmbit autonòmic, és el govern de cada comunitat autònoma el que decidix si l'aliment té les qualitats per a estar emparat per una marca de qualitat, com és el cas de la **marca CV**, regulada per mitjà del Decret 91/1998, del Consell. A l'empara d'esta marca hi ha regulades amb esta distinció 18 produccions agroalimentàries de la Comunitat Valenciana. Concretament, el 2006 es va aprovar el reglament del pernil curat.

Tampoc es pot oblidar l'**artesanía agroalimentària**, caracteritzada per elaboracions minoritàries valuoses atesa l'herència que ens aporten, la intervenció personal de l'artesà en la producció (saber artesà), la proscripció de determinades maneres de produir i l'ús limitat d'additius. En la Llei 1/1984, de 18 d'abril, d'Ordenació de l'Artesania, de la Generalitat Valenciana, s'establixen les bases d'este sistema de producció. Des de 1987, any en què comencen a expedir-se documents de qualificació artesana (DCA), s'han inspeccionat uns 630 artesans individuals i indústries artesanals. Per branques artesanals destaquen les activitats següents: forners-pastissers, gelaters, orxaters, torroners, xocolaters i confiters.

El nombre total de **denominacions d'origen i indicacions geogràfiques a la Comunitat Valenciana és de 15 i emparen 19 productes** diferents: vins, fruites i hortalisses, begudes espirituoses, torró, cava, cereals i tubercles. Així mateix, per al seu reconeixement per la Comissió Europea, hi ha **en procés de tramitació 11 figures de qualitat** noves que empararan embotits, conserves de fruita, mel i oli. Addicionalment, hi ha **dos vins de taula amb menció vi de la terra**: Vins de la Terra de Castelló i vi de la terra El Terrerazo”.

En el quadre [9.1](#) es recullen les dades de producció i comercialització, els anys 2005 i 2006, d'alguns productes valencians amb denominació d'origen o indicació geogràfica protegida.

DOP Kaki de la Ribera del Xúquer

Des de la creació de la DOP, la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació col·labora en la realització d'importants campanyes de promoció que van donant com a resultat un important augment del consum, sobretot amb la forma de caqui dur desastringentat. Enguany hi hagué dos campanyes de promoció del caqui a escala nacional, a fi d'incidir en el consum d'esta fruita en el mercat interior. A més, es va continuar amb les campanyes de promoció a Alemanya, França i Regne Unit, que són els

principals receptors d'esta fruita. El 2006, la producció del caqui comercialitzat amb DOP va ser de 15.370 tones, i això suposà el 34,4 per cent de la producció total i una disminució del sis per cent respecte de l'any anterior. L'escassetat de pluges va reduir entre el 10 i el 15 per cent la collita esperada en disminuir el calibre de la fruita, però a mesura que avançava la campanya el calibre anà millorant. La destinació va ser majoritàriament la venda a països de la Unió Europea (68% de la producció emparada), sobretot Alemanya i França, mentres que el mercat nacional (32% de la producció emparada) es troba per darrere d'Alemanya a causa de les campanyes de promoció.

DOP Nespres de Callosa d'En Sarrià

Esta DOP va comercialitzar en la present campanya un total de 17.165 tones de nispros, un 68,8 per cent més que en la campanya anterior, pel fet que el clima va ser més favorable. La collita es va produir dins del termini i la forma favorables; no obstant això, la campanya comercial va resultar molt ralentitzada, cosa que comportà un mercat excessivament saturat i obligà a retirar de la venda alguns calibres. Tot això va incidir negativament en el preu mitjà percebut per l'agricultor. Quant a l'exportació, la destinació principal va ser la Unió Europea, especialment Itàlia

i Alemanya, com a resultat de les fortes campanyes de promoció realitzades.

DO Raïm de Taula Embutxacat Vinalopó

L'any 2006 es van comercialitzar 12.358 tones amb distintiu d'esta denominació d'origen, i això suposà un augment d'un 17,5 per cent respecte de la campanya 2005. La varietat Ideal que es recol·lecta després de l'estiu va tindre uns excel·lents resultats; això no obstant, la varietat Aledo es va veure minvada lleugerament com a conseqüència de les pluges en els darrers mesos de l'any. Així i tot, la demanda del Raïm del Vinalopó va augmentar considerablement, i se'n va destinar un 65 per cent al mercat nacional. Els preus percebuts per l'agricultor també es van incrementar notablement, i van resultar per a la varietat Ideal entre 0,63 i 0,93 €/kg i per a la varietat Aledo entre 0,65 i 0,98 €/kg. En el quadre [9.2](#) es detalla la destinació de les exportacions d'este producte a la Unió Europea, on destaca França amb 2.762 tones, 902 tones més que l'any anterior. Seguixen en orde d'importància Alemanya i Itàlia (712 i 542 tones, respectivament) i, en menor grau, Portugal i Holanda.

IGP Cireres de la Muntanya d'Alacant

Com que es tracta d'un cultiu molt sensible a les condicions meteorològiques, la producció patix fluctuacions en les diferents campanyes. La producció en la campanya 2006 va resultar inferior en un 32,8 per cent a la del període anterior. Les tempestes de pedra de mitjan abril i les pluges de la primavera de maig van acabar amb les bones expectatives que tenien els productors a l'inici del període de floració de cirerer. La campanya de recol·lecció acabà enguany abans que habitualment, a mitjan juliol a les zones més tardanes. El mercat nacional va ser la destinació principal (71,7 %), mentres que les vendes dirigides a la Unió Europea van representar un terç de la producció emparada per IGP; els principals compradors van ser Alemanya, el Regne Unit i França (quadre [9.3](#)).

DOP Xufa de València

Des que va obtindre la inscripció en el Registre Europeu a principi de 1999, té una producció bastant estabilitzada, al voltant de les 4.000 tones de xufa seca, i la destinació va ser exclusivament el mercat interior. En esta última campanya la producció es va incrementar lleugerament respecte de l'anterior i el preu mitjà percebut per la xufa seca sense seleccionar va ser d'1,5 euros/quilogram.

DOP Arròs de València

La DOP Arròs de València produïx arrossos de les varietats Bahia, Sénia i Bomba de les zones d'aiguamolls d'Alacant, Castelló i València, sobretot de l'àrea d'influència del Parc Natural de l'Albufera. En la present campanya la collita de l'arròs es va retardar pel mal oratge, i començà els primers dies de setembre i es va allargar fins als primers d'octubre. A pesar d'estos retards, la producció va ser lleugerament superior a la de l'any anterior i la qualitat del gra molt bona. La totalitat de la producció de les parcel·les inscrites en el registre es troba emparada amb la denominació d'origen, i la destinació és en exclusiva el mercat interior.

IGP Cítrics Valencians

La producció total de cítrics en parcel·les inscrites va disminuir el 2006, ja que la producció de taronges es va reduir notablement i no hi hagué producció de llimes. Per contra, les tones de cítrics comercialitzats emparades per la IGP han anat en augment al llarg d'estos últims anys, i han arribat a una xifra de 7.572 tones el 2006, és a dir, que se supera en més de 1.400 tones el període anterior, en què se'n van comercialitzar 6.167 tones. La Unió Europea va rebre el 89 per cent de l'oferta, de la qual corresponen dos terços a taronges i un terç a mandarines. El 2006 van augmentar les exportacions

de cítrics emparats per la IGP cap a la Unió Europea, tant de taronges (+57 %) com de mandarines (+46 %); per contra, es va produir una disminució de la comercialització en el mercat interior (-52 %).

DOP Carxofa de Benicarló

La producció emparada d'esta campanya va ser menor que en les campanyes anteriors a causa de la incidència de les gelades i d'una disminució de la superfície inscrita cultivada. L'arribada tardana de les baixes temperatures, igual que l'any anterior, va provocar un retard en l'inici de la campanya de comercialització. La destinació principal de la producció emparada per la denominació d'origen és el mercat nacional en un 90 per cent, mentres que el 10 per cent restant s'exporta principalment a Itàlia, França i Alemanya.

IGP Xixona i Torró d'Alacant

En els quadres [9.4](#) i [9.5](#) figuren les dades de producció i comercialització de torró protegit de les IGP Xixona i Torró d'Alacant. En la data de tancament d'esta edició no es disposa de les dades corresponents a 2006 i, per tant, només es publiquen les dades de 2005. En les dades dels quadres podem observar que el total de vendes de torró el 2005 va ser de 8.593 tones. El mercat interior va absorbir el 90,7 per cent

d'estes vendes, que corresponen per parts iguals a torró de Xixona i d'Alacant. Una altra xifra destacable van ser les 800 tones de torró dedicades a l'exportació, que suposaren 7,1 milions d'euros de facturació; els principals països clients van ser els Estats Units, Alemanya, França i Mèxic.

DO de vins de la Comunitat Valenciana: Alacant, Utiel-Requena i València

Actualment hi ha a la Comunitat Valenciana 219 cellers que pertanyen a les DO de vins d'Alacant, Utiel-Requena i València. La DO Alacant compta amb dos zones; vora la mar, on es produïx el moscatell que dona lloc a les misteles, i la interior, amb els vins de monestrell. En la conquesta dels mercats de qualitat, els vins d'Alacant compten com a millor arma amb les varietats autòctones: monestrell (negre) i moscatell (dolç i blanc). La DO Utiel-Requena comprén una regió majoritàriament de vins negres. De fet, un 94,3 per cent de la superfície de la vinya està cultivada de varietats negres. Les varietats blanques representen, en conseqüència, un 5,7 per cent de la vinya d'Utiel-Requena. La varietat de raïm Boval és la més estesa a Utiel-Requena, ja que suposa un 80 % de la producció. Esta varietat és molt apropiada especialment per a l'obtenció de vins rosats de gran frescor i negres de maceració carbònica, i des de fa uns

anys s'ha convertit en la varietat estrella de la denominació d'origen Utiel-Requena. La DO València es dividix en 4 subzones: Moscatell, Alt Túria, Clarià i Valentí, dels quals s'obtenen vins negres, blancs, rosats i vins de licor moscatell.

Des del quadre [9.6](#) fins al [9.9](#) es mostren les dades tant de la producció i comercialització com de les principals destinacions de les exportacions de vi de les tres DO.

En el quadre [9.6](#) figuren les dades totals de producció i comercialització. En l'exercici 2006, la producció comercialitzada de vi DO d'Alacant va ser de 117.137 hectolitres, un 0,5 per cent menys que en l'exercici anterior. La producció comercialitzada de vi de DO d'Utiel-Requena va ser de 280.800 hectolitres, amb una disminució d'un 25 per cent respecte de l'any anterior, i la de la DO de València va ser de 596.221 hectolitres, amb disminució d'un 1,4 per cent.

Per destinacions, el 73,9 per cent de les vendes dels vins DO d'Alacant va ser al mercat interior, el 13,8 per cent a països de la Unió Europea i el 12,3 per cent al mercat exterior. Respecte dels vins DO d'Utiel-Requena, un 31,6 per cent es va vendre al mercat interior, el 45 per cent al mercat de la Unió Europea i el 23,3 per cent al mercat exterior. Finalment, la destinació dels

vins amb DO València va ser la següent: el 29 per cent al mercat interior, el 58,1 per cent a la Unió Europea i la resta es va exportar al mercat exterior (el 13 %).

En el quadre [9.7](#) es recullen les principals destinacions dels vins DO d'Alacant. Amb un total exportat l'any 2006 de 33.154 hectolitres, el 86,8 per cent es va vendre a països d'Europa, principalment a Suïssa, Alemanya, Holanda i França. El 13,2 per cent de la producció es va repartir entre la resta de continents.

En el quadre [9.8](#) es registra l'exportació de vins amb DO Utiel-Requena. Amb un valor total de 167.506 hectolitres, els enviaments van derivar principalment a països europeus, ja que van suposar el 87,7 per cent de les vendes. No obstant això, es va produir un descens del 15,6 per cent respecte de l'any 2005. Destaquen per orde d'importància Alemanya, Suïssa, el Regne Unit, Holanda i Dinamarca. La resta d'exportacions es va repartir entre països d'altres continents, principalment a Amèrica del Nord.

En el quadre [9.9](#) es reflecteix l'exportació de vins amb DO València. En l'exercici 2006, la producció exportada va ser de 403.360 hectolitres, un 3 per cent menys respecte de l'exercici anterior. Per destinacions, el 82 per cent es va vendre a països de la

Unió Europea, on destaquen el Regne Unit, Alemanya i França. Quant als països europeus que no pertanyen a la Unió Europea, el principal importador va ser Suïssa i, a la resta del món, Canadà i els EUA.

IGP Begudes Espirituoses Tradicionals d'Alacant

Les begudes Aperitiu Café d'Alcoi, Tomaní Alacantí, Herber de la Serra de Mariola i Anís Paloma de Monforte del Cid tenen cada una una denominació específica pròpia que compta amb la seua referència geogràfica respectiva i estan agrupades davall un consell regulador comú Begudes Espirituoses Tradicionals d'Alacant. Les vendes l'any 2006 van mantindre unes quantitats semblants a les de la campanya anterior, i arribaren als 14.233 hectolitres, si bé es va produir un lleuger descens de l'Aperitiu Café i un increment de l'Anís Paloma de Monforte del Cid. La producció i les destinacions d'estes begudes es recullen en el quadre [9.10](#), en el qual es pot observar que el mercat nacional absorbeix pràcticament la totalitat de les vendes.

IGP Embotits de Requena

A pesar de ser encara els primers anys de camí com a IGP provisional en via de reconeixement per la Unió

Europea (anteriorment estava qualificat com a “productes de qualitat de la Comunitat Valenciana”), cal ressaltar la important activitat promocional que ha desenvolupat des de fa diversos anys amb la seua Fira de l’Embotit Artesà i de Qualitat de Requena. La producció emparada és aproximadament de 205 tones i la major part correspon a llonganissa, xoriço i güenya de Requena. El 70 per cent es va vendre *in situ* i el 30 per cent restant en xarcuteries de grans superfícies.

Producció ecològica

Finalment, les dades referents a la producció ecològica apareixen reflectides del quadre [9.11](#) al [9.15](#). Tal com mostren les xifres en els quadres [9.11](#) i [9.12](#), tant el nombre d’operadors com de superfície total dedicada al cultiu va continuar pujant. Així, el nombre d’operadors va passar de 300 en 1997 a 1.179 en 2006 i la superfície total dedicada al cultiu va passar de 3.000 hectàrees inscrites en 1997 a 30.798 en 2006, si bé amb a penes un tímid augment respecte de l’any anterior (el 0,02 %). Per cultius, l’any 2006, tal com mostren les dades del quadre [9.13](#), es va produir un increment en la superfície cultivada de cítrics, vinya, hortalisses, oliverar, plantes aromàtiques i medicinals, bosc, guaret i adob verd. Per contra, es va produir una disminució en la superfície dedicada a cereals i lleguminoses; fruites seques;

pastures, praderies i farratges; i altres fruiters diferents dels cítrics. D’altra banda, en el quadre [9.14](#) figuren les activitats industrials derivades de l’agricultura ecològica, en el qual s’observa un descens en el nombre d’indústries inscrites a la Comunitat, que passen de 556 en 2005 a 302 el 2006 i, per tant, una disminució d’un 45,7 per cent. Finalment, quant a la ramaderia ecològica (quadre [9.15](#)), cal mencionar que a la Comunitat Valenciana tan sols hi ha 31 explotacions dedicades a este tipus de producció, amb predomini de les explotacions de boví i oví de carn. No obstant això, cal assenyalar el descens de les explotacions de carn de boví el 2006 de 14 a 11, respecte de l’exercici anterior.